

ELVEK — KÖNYVEK — FOLYÓIRATOK

BRUNO BAUCH.

Mély és őszinte részvétellel vettük a hírt, hogy Bauch Bruno, a jénai egyetem nagyírú professzora ez év február 27-ikén jobb létre szenderült. Tudtuk, hogy fájdalmas műtéten esett át és halálának híre mégis meglepett. Tudtuk, hogy már évek óta jó kedvvel dolgozik nagy, egész gondolkozását felölelő munkáján, a *Termetzet és Szellem-en*. Sok reménységgel és érdeklődéssel vártuk ennek a nagy műnek megjelenését, mert a vele folytatott beszélgetésekből s egy-egy ide vágó előadásából láttuk, hogy minden jogunk meg van erre a reménységre és érdeklődő várakozásra. Annál nagyobb fájdalmunk a nagy veszteség felett.

Bruno Bauch egész ember és nagy személyiség volt. Mindenkít megragadott ítéletének élessége, elméjének finomsága, amellyel a kérdések legfinomabb szálait is meglátta és felfejteni tudta, állás foglalásainak határozottsága és szilárdsága, amellyel a legnehezebb helyzetek között is megtalálta a kivezető utat, és lelki előkelősége, amellyel mindenkinek érzelmi és értelmi kiállítását egyformán értékelni és megbecsülni tudta. Milyen mélységgel és szeretettel tudott társalogni Kant és Goethe, Hegel és Fichte gondolatairól és milyen gyöngédséggel volt képes kifejezésre juttatni egyetnemértését.

B. Bauch hű fia volt népének: bizonyára a leghűbb németek közé tartozott, aki minden politikai változás és elváltozás között imponáló bátorsággal tett vallomást tösgyökeres német szelleméről. De éppen ezért meg tudta érteni minden nemzet sajátos jellemvonásait s e sorok írójának minden joga meg van annak hirdetésére, hogy B. Bauch meleg szeretettel viseltetett a magyar nép és a magyar kultúra iránt.

Emléke legyen áldott!

M. B. Gy.

Vatai László: A szubjektív életérzés filozófiája (Dosztojevszkij) 1942.

A címben zárójelben tett név jelenti a tanulmány igazi témáját: Dosztojevszkiről akar képet rajzolni, de a zárójel itt több, mint a fenomenologusok *epochéja*, csaknem omen: azt jelzi, hogy a Dosztojevszkij életműve csak alkalmi ok, csaknem csupa ürügy arra, hogy mást adjon az író, mint amit az olvasó természetesen várna:

mi azt várnók, hogy az orosz költő írói jellemzését kapjuk, elmélyítve a filozófiai látás vagyis az elvi látás mélyebbre ható felismerésével, mint aminőt a csupa empiria adhat; ilyen ígér, csakugyan, az Előszó; sőt, sokkal merészebb valamit: „Istenhez való viszonyunk *filozófikusan* történő végiggondolását“ igéri, „egyelőre Dosztojevszkij kezét fogva“ tevén meg ezt az útát. S teszi ezt abban a meggyőződésben, hogy „a filozófia nem szaktudomány, hanem az élet történéseinek az útja, a határszituációkban legtisztábban megmutatkozó életnek egységbe látása“. Hogy mennyire Dosztojevszkij ennek az értelmezésnek forrása, azt nem lehet kivenni a könyvből, sem azt, hogy mennyire azonosítja magát az író a Dosztojevszkij életfelfogásával, — mert ahogy átveszi a szót a rendszeres munka, a dicséretes elszánás és kedv, hogy *egységbe lássa* a „történéseket“, lapról-lapra mindig kevésbé alkalmas módszert árul el nagy célja elérésére. Az íróban csakugyan erős spekulatív hajlam és kedv él, de ezt a hajlamot, fájdalom, nem iskolázta hasznavehető *organon*ná alapos filozófiai tanulmány, mindenek előtt történeti, ami azért volna jó, mert megóvná a lelkes ujoncot attól, hogy szabadjára engedett fantáziája minden ötletét lelkendezve világtalányok megoldásának nézze, holott pedig csak maguktól kimult, mert koraszülött fantazmák hazajáró lelkei mozognak bennök; de nem iskolázta komoly ismeretelméleti tanulmány se, ami meg azért kellene, hogy megmutassa, hogy a filozófia éppen nem egyszerűen az élet egységbe látása, ahogy pl. a regényíró vagy a drámaíró láttatja, hanem sokkal kevesebb és ezzel sokkal több ennél, amit itt senkinek se juthat eszébe a recenziósnál várni, hogy megtudja, mi minden hát az a kevesebb, ami több. A jelen könyv írója helyett a filozófiának azt a mindenestre eléggé elterjedt értelmezését használja, hogy *filozófiái* annyi, mint általánosságokat mondani; aki úgy általában mond valamit, minél sejtelmesebbet, mert éppen — általánosat, az *filozófái*; ezzel aztán azt éri el az író, hogy se Dosztojevszkiről nem kapunk határozott, jellemző képet, se a szubjektív életérzés mivoltáról, — hanem kapunk, csaknem kivétel nélkül, valami mesterkelt abstarkeió-tömeget, ami a népies metafizikától csak abban különbözik, hogy tudakosabb és fontoskodóbb műszavakba öltözik. „Mi Dosztojevszkij csak a ráirányuló unipoláris dialektikában létesülő észigazságaink és ezek antitéziseként fellépő szubjektív életmegéléseink bipoláris dialektikájában ismerhetjük meg és benne megragadhatjuk az emberi életet is“ (19). Ez volna a felszabadító filozófiai világosság? Az egész könyvet idézni kellene, hogy a csupa általánosságok hasznavehetetlenségét ad oculos demonstráljuk. S mindezt százötven évvel Kant után! Mintha a szerzőben akaratlanul is illusztrálni akarná a ma divatos nézet, amely *irodalomszemléletnek*, *történelemszemléletnek*, *művészet-szemléletnek* s effélének nevezi magát, hogy mennyire nem elég a csupa szemlélet, mikor valaki komolyan a valóság alkatát és törvényeit akarja megkeresni, mennyire vak az a tüntetően magát kellett szemlélet, — s milyen könnyen becsempészi magát a megkerülni kívánt értelem helyére — egy csomó általánosság, ha még olyan szellemeskedő ötletek görögtüzével vagy pedig sejtlemeskedő határozatlanságok mefisztóköpenyével álcázza is magát. Az ilyen kísérletezők nagy részével nincs mit kezdeni, sorsukra kell

bízni őket; de akiben ennyi spekulatív erő él, annak érdemes a figyelmét felhívni arra, hogy a gyémántot bizony nagyon is szigorú elvek szerint csiszolni kell, hogy a saját maga jegecedési törvényét a maga sajátos formájában tisztán mutassa meg. S hogy csak a maga porával lehet csiszolni.

Tankó Béla.

Max Clara: *Das Problem der Ganzheit in der modernen Medizin.*
Leipziger Universitätsreden Heft 4. — Leipzig, 1940.

Nem akarjuk ekénket más barázdájába akasztani; e rövid ismertetéssel csak arra szeretnők felhívni a figyelmet, hogy, íme, az Egész fogalma immár az orvostudományban is otthonra talált és abban is úgy látszik, előkelő szerepet fog játszani.

Szerzőnk, a kiváló anatomus, annak kiemelésével kezdi fejtegetéseit, hogy az Egész fogalma oly régi az orvostudományban, mint maga a természetfilozófia. Már Hippokrates sem akart betegségeket és organumokat gyógyítani, hanem beteg embereket. Amde idők folyamán ez a gondolat veszendőbe ment és az elmúlt század valósággal kéjelgett abban, hogy az organikus lét és létesülés titkát is azáltal értse meg, hogy azokat elemi egységekre, folyamatokra bontsa fel s azután ezeket az egységeket és folyamatokat ismét összegezze. Így a morfológia csak hamar felfedezte, hogy a szervezet önálló részek aggregátuma, t. i. a sejteké s a biológia az egész organismus teljesítményét egyes sejt-folyamatokra oldotta fel, amint ezt Virchow és Verworn eljárása mutatja. Az örökléstan is azt a tételt szegezte fejtegetései ormára, hogy a kész organismus nem egyéb, mint egyes, független tulajdonságok *összege*. E tények hatása alatt az orvostudomány is szem elől tévesztette az egész embert s az egyes leletek, görbék magyarázatait és automatikus szervméréseket túlértékelte. A betegség itt úgy jelentkezett, mint sok fáradságosan gyűjtött jelenség *összege* s így nem csodálkozhatunk, hogyha az a felfogás is komolyan igényt tartott a meghallgatásra, amely szerint most már az orvosnak nem is szükség betegét látnia; egy táblázatról egyszerűen leolvassa a vizsgálatok eredményeit és azután megadja utasításait a gyógyításra. Ez az idő azonban lasan-lasan még is csak végére ért és különösen a szellemtudományok forradalmának hatása alatt a mechanistikus felfogás háttérébe került. Azzal a „mehanismus“-sal, amely az organikus folyamatok rendezettségét gépekre vezeti vissza s így mellőzi a biológiai fogalmakat, és azzal a „vitalismus“-sal szemben — úgy mond Clara — amely az élő folyamatok magyarázatára természetfeletti erőket használ, mi azt a felfogást szegezzük szembe, hogy az organikus folyamatok egy Egészet képező rendszerre vezethetők vissza. Az eddigi felfogást meg kell hát fordítanunk: nem az egyén épül fel sejtekből, hanem az egyén képez sejteket. A klasszikus felfogás szerint a sejt a legegyszerűbb rendszer s tehát ezekből épül fel az organismus; a mi felfogásunk szerint a sejt maga éppen nagyon bonyolult rendszer.

Mindezekből pedig az következik, hogy a növekedés és regenerálódás éppen úgy az egészjellegű rendszernek funkciói, mint az öregség és halál. Funkció pedig a Roux találó meghatározása szerint az, ami az Egésznek használ. Ebből azután még tovább az következik, hogy a funkció és a forma egymástól el nem választhatók, mert a relative állandó formák sem egyebek, mint az élő szerkezetnek tagjai, amelyek a nagy Egész fennmaradását teszik lehetővé. Ez az élő Egész állandó létesülésben van s ezzel a létesüléssel együtt létesülnek a formák is állandó dinamikával.

Úgy látszik, hogy ennek a felfogásnak az orvostudományban is mind nagyobb becsülete van, — a Clara könyve legalább ezt mutatja. — Az egész orvostudomány mind erősebben vet súlyt arra, hogy az ember nemcsak a maga akaratában, hanem funkcionális, lelki és szellemi ereszteikeiben is egységes Egész s figyelmét a beteg organismus felé fordítva, nem az „anatomiai-lokalizált betegség képére“ kíváncsi.

M. B. Gy.

Böhm Károly korszakalkotó művének, az Ember és Világának befejező, VI-ik kötete, amely az aesthetikai érték bölcséletét tárgyalja, az Országos Evangélikus Tanáregyesület áldozatkészségéből, Budapesten megjelent. Kapható a Scholtz Testvérek könyvkereskedésében Budapesten, IX. Ferencz-körút 19—21. Ára: 12 P. Itt megjelenését csak jelezzük. A Szellem és Élet hatodik kötetének első füzetét, — amely a jövő esztendő elején fog megjelenni — a kötet megbeszélésének fogjuk szentelni. Az egyes dolgozatok írói: Ravasz László, Tankó Béla, Tavaszy Sándor, Báránszky-Jób, Joó Tibor és mások lesznek.

AUSZÜGE.

Die Volksbildung als pädagogische Aufgabe.

Im Grunde genommen hat die Aufgabe der Volksbildung einem pädagogischen Charakter und kann so keinem anderen Zwecke untergeordnet werden, wie das so viele tun, wenn sie sie als eine wirtschaftliche oder allgemeine Kenntnisse übermittelnde Arbeit auffassen, oder sie in den Dienst der Propaganda stellen.

Unter dem Namen Volksbildung wurde ein verschiedenge-richtetes Wirken verstanden und, wie aus den über sie lautgewor- denen Meinungen hervorgeht, muss man als die charakteristi- schen Züge dieser Arbeit eine über die Grenzen des allgemeinen Unterrichtes hinausgehende Aufgabe verstehen und erkennen, dass sie einen kenntnisübermittelnden Zug hat, umso mehr als dass sie die Erziehung des Volkes anstrebt, indem sie das Volk zur Ausübung seiner Kräfte, zum Sichversenken in die Schätze der Kultur und hiermit zur Selbstbildung führen will.

Der Gegenstand der Volksbildung ist aber nicht nur das Bauerntum, weil man zur Gemeinschaft des Volkes auch alle die zählen muss, die-welchem Berufe sie auch nachgehen mögen und an welchem Orte auch, zu dieser Gemeinschaft gehören, welche von dem ungarischen Leben und Denken, von den gemeinsamen Werten des ungarischen Volkes, der Sprache, der Überlieferung und gemeinsamen Vergangenheit gebildet wird. Infolge seiner Geschichte und seiner Lage ist es das ungarische Bauerntum, welches diese Werte am Besten gehütet hat, eine wahre Volksbil- dung muss sich demnach auf den im Bauerntum erhaltenen unga- risch-völkischen Zügen aufbauen. Insofolge sie diese Züge ver- nachlässigt, hört sie auf Volksbildung zu sein und wird fremde Elemente weitergeben, welche die ungarische Kultur ihrem ursprünglichen Wesen entfremdet.

Die Kultur aber ist ein Wertbegriff, nicht aber eine Ansamm- lung von Daten. Ihr Leitprinzip, mit dessen Hilfe sie das Kultur- material ordnet und wertet, ist die Berufung, vielmehr diejenige Aufgabe, welche der Mensch als Lebensziel und Bestimmung er- halten hat. Auf Grund dieser Anschauung muss man das Leben und die Welt betrachten und dies gibt uns die Einheit des gan- zen Lebens. Diese Bestimmung kann man im Leben der Nation erkennen und anerkennen. Indem ein Volk dies anerkennt, wird es zur Nation, dies weist ihm seine besondere Berufung an und seinen Platz inmitten der anderen Nationen und führt es so in die Gemeinschaft der übrigen Nationen ein. Die Volkskultur wird-

wenn sie das Material des völkischen Lebens von diesem Standpunkt aus betrachtet, zur Nationalkultur. Auf den Standpunkt des nationalen Bestimmungsbewusstseins gestellt erhält der Schatz der völkischen Kultur seinen wahren Wert und seine wahre Bedeutung. Das wahre Bestreben der Volksbildung geht darauf aus alldies bekannt und geschätzt werden zu lassen und so zum Dienste an der nationalen Berufung zu führen. So dringt die Volksbildung bis zur Seelenkultur, bis zum Sicherheben der Seelen bis zu diesem Bewusstsein und hier liegt ihr wahrer Sinn.

Deshalb auch ist die Volkskultur wirklich eine Erziehungssarbeit, bei welcher die Teilnehmer keine passiven Objekte sind, sondern tätige, denkende Subjekte, die sich selbst für die Fragen interessieren, und die Arbeit ist so Arbeit der ganzen Gesellschaft, an der ein jeder teilhaben muss. So ging die Arbeit der Volksbildung in Siebenbürgen auch in den vergangenen zwanzig Jahren vor sich.

von Lajos Imre.

Ort und Stelle der Rechtswissenschaft in dem menschlichen Denken.

Die Objekte aller Wissenschaften sind die Kenntnisse. Das Erkennen ist: Die Einpassung eines Unbekannten in das Ganze unseres Erkenntnissystems. Die Einheit, das Ganze ist also dasjenige, das den Teilen eine Bedeutung erteilt. Die Teile sind deshalb, ebenso wie die Teil- (Fach-) Wissenschaften, nicht unabhängig von einander. Sie sind die Töne derselben Symphonie, die Farben desselben Gemäldes, welche den in der Tiefe verborgenen Sinn nicht abgesondert, sondern nur in ihrer Harmonie eröffnen.

Die begriffliche Einheit der Wissenschaften erfordert eine sich mit dieser Einheit befassende Wissenschaft: Die Philosophie, welche den Wissenschaften einen Platz im Verhältnis zu einander anweist.

Die Entwicklung dieser Einheit — die heute, im Zeitalter des Atomismus des Denkens, so vernachlässigt ist — erklärt diejenige Strömungen, die zeitweise durch das ganze Gebiet der Wissenschaften durchziehen und die grössten Wellen gewöhnlich in der grossen Zusammenfassung, im Gebiet der Philosophie schlagen.

Diese Strömungen sind darum so allgemein, denn sie befinden sich eigentlich nicht in dem veränderlichen Objekte, sondern in dem gemeinsamen Subjekte, — nicht in den Wissenschaften, sondern in dem menschlichen Geiste. Im Zeitalter des naiven Idealismus des menschlichen Geistes hat die Philosophie nach absoluten und ewigen Werten, die Rechtswissenschaft nach einem unabänderlichen Naturrechte, die Naturwissenschaft nach ewigen Wahrheiten gesucht. Mit der Entwicklung des Geistes hat sich die Aufmerksamkeit des Philosophen von den Dingen an sich zum Denken, die des Naturforschers vom Ursprung zum Messen, die des Juristen vom Naturrecht zu dem positiven Rechte gewandt. Dies führte aber in der Philosophie zu einem leeren Logismus, in der Naturwissenschaft zu einem seichten Materialismus, in der Rechtswissenschaft zu naiven Machttheorien. Eine weitere Entwicklung ist nur durch eine kopernikanische Wendung er-

möglichst worden: durch das Hervortreten des *Menschen* im ganzen Gebiete unserer Kenntnisse. Man muss einsehen, dass die Gesetzmässigkeiten der Natur und der Gesellschaft nicht im Weltraum (welcher vielleicht nicht einmal existiert) herumstreifen, sondern: Sie sind die Formen der Wirksamkeit des menschlichen Geistes. Ihre Bedeutung und ihr Wert verhalten sich also zu diesem und sie verändern sich nach dessen Entwicklung. Der Gegenstand der Kenntnis ist mithin nicht die Funktion: die Natur oder die Gesellschaft, sondern der Grund: der Geist. Nachdem aber die Wissenschaft des Geistes die Psychologie ist, verschieben sich heute die Methoden aller Wissenschaften notwendigerweise auf psychologische Gebiete. In der Rechtswissenschaft bedeutet dies, dass man heute das Recht nicht in seiner fingierten objektiven Wirklichkeit, sondern in der Realität des Vorganges des juristischen Denkens, also durch den Juristen, den Menschen erkennen will, weil es — dieser Meinung nach — ein solches Recht, das von diesem unabhängig existierte, nicht gibt. Diese neue Richtung der Theorie entspricht sehr der ungarischen juristischen Denken, welches sowohl dem mitteleuropäischen formalen Logismus, als auch dem dunklen Mystizismus abgeneigt war. Es ist also zu hoffen, dass der ungarische wissenschaftliche Geist mehr Gebiet zum Werk und zur Schöpfung finden wird, als in jenem Zeitalter der Entwicklung des allgemeinen Geistes, welches die Abneigung des ungarischen Denkens gegen die modischen europäischen Dogmen für eine Unwissenheit, die ungarische Gedankenfreiheit einfach für Gedankenarmut ansah.

Es gibt natürlich Einwendungen. Man sagt, dass der neue Weg ein leerer Psychologismus, ein träumerischer Subjektivismus sei. Die Sache steht jedoch umgekehrt: die *a priori*, intelligibilen Begriffe des dogmatischen Realismus und Idealismus waren leere, inhaltlose Rahmen, — die hinter die subjektiven Vorstellungen eingebildete Phantasiewelt war eine Träumerei. Es ist der menschliche Geist, der an all diese einen Inhalt knüpft; allein dieser ist real. Man spricht auch von der Einseitigkeit der psychologischen Methode. Der Mensch aber ist Seele, alle Wege führen also zu ihm durch den Bereich der Psychologie. Deshalb ist die Anschauung der Fachwissenschaften in ihrer Tiefe eine psychologische. Dies ist jedoch keine Einseitigkeit, denn es schliesst die Fach- (die soziologischen, geschichtlichen, wirtschaftlichen, ethischen usw.) Gesichtspunkte nicht aus; es misst bloss diese ab, bringt sie auf einen Hauptnenner, bezieht sie auf den Menschen. Es steht eben der Gegensatz der Einseitigkeit: Die Fachwissenschaften sind nicht mehr einseitig, eben seitdem man weiss, dass ihre Gegenstände keine isolierten objektiven Realitäten, sondern nur in ihrem Zusammenhange volle Teilprobleme des allgemeinen Geistes sind. Man pflegt auch von einem willkürlichen Subjektivismus zu sprechen. Auch dies ist natürlich unrichtig, weil jede Gesetzmässigkeit erst dann eine Psychologische, eine Gedankliche sein kann, wenn auch die Psychologie, das Denken eine eigene Gesetzmässigkeit hat. Wo es jedoch eine Gesetzmässigkeit gibt, dort kann man nicht von einer Willkür sprechen. Es handelt sich endlich auch darum, dass diese methodische Vorstellung nicht einmal eine Neue sei. In diesem Einwand steckt so viele Wahrheit, dass alle Vorstellungen — somit auch diese — die Ergebnisse einer gewissen geistigen Entwicklung sind. Sie alle

haben also vorangehende Vorstellungen. Es ist unbestreitbar, dass man die Probleme des Menschen, der Seele und des Geistes vom Zeitalter der alten Griechen und der Chinesen bis heute oft untersucht hat, wie man auch die Probleme des Dinges, der Welt und der Metaphysik untersuchte. Dies ist nicht neu. Es ist aber neu, dass der Mensch heute nicht mehr ein Teilproblem unter den Teilproblemen ist, sondern das einzige reelle Problem hinter den Scheinproblemen. Das Neue ist dasjenige, dass heute alles andere nurmehr eine Form scheint. Allein der Geist blieb das Wesen.

Erachtet man das Recht für eine psychologische Einheit, so ist es leicht zu verstehen, warum die logische Geschlossenheit des Rechtes nicht bewiesen werden konnte. Einfach darum, weil die Seele kein formallogischer Mechanismus ist, aus dem kleine juristische Rechtenmaschinen erzeugt werden können. Die menschliche Seele hat keinen Sinn ohne das Ganze des Geistes. Um das Recht ist keine formallogische Grenze zu ziehen, die jenes als einen Teil vom Ganzen des Menschen, genauer des juristischen Denkens hätte abspalten können. Die Scheinantithesen der formalen und materialen, der individuellen und sozialen Gerechtigkeit lösen sich in dem juristischen Denken auf; das gerichtliche Ermessen der Tatsachen (richtiger: des Anscheines) und die Auslegung der Normen (richtiger: der aus der Einheit des Rechtes abstrahierten Schein-Sondernormen) spielt sich in dem juristischen Denken ab. Die Resultante dieser: das Recht kann von dem juristischen Denken ebenso wenig unabhängig gemacht werden, wie das juristische Denken von den allgemeinen Regeln des Denkens und durch diese vom Menschen.

Die Rechtswissenschaft hat also — wie übrigens jede Wissenschaft — nicht Wahrheiten, sondern gewisse Symbole zu geben. Hinter den Symbolen ahnt man die Wahrheiten. Probiert man jedoch hinter sie zu blicken, so stösst man immer nur auf das Drama der Entwicklung des Geistes.

Priv.-Dozent *Dr. Josef Szabó.*
(Budapest).

Közelebbről megjelentek és ismertetésre várnak:

Buza László: A deliktum fogalma a nemzetközi jogban. Universitas Francisco-Josephina Kolozsvár. Acta juridico-politico 4. Kolozsvár 1942.

Balás E., Csekey I., Szász I., Bónis Gy.: Werbőczy István. Universitas Francisco-Josephina. Acta juridico-politica. 2. Kolozsvár 1942. 218 lap.

Bónis György: Magyar jog — székely jog. Kolozsvári Tudományos Könyvtár 1. A kolozsvári egyetem kiadása. Kolozsvár 1942. 106 lap.

Horváth Barna: A génusz pere. Sokrates-Johanna. Universitas Francisco-Josephina. Acta juridico-politica. 3. Kolozsvár 1942. 228 lap.

Horváth Barna: A láthatatlan ember. Szeged 1942. Különlenyomat 7 lap.

Várkonyi Hildebrand: A gyermek testi és lelki fejlődése. Az orsz. Közoktatásügyi Tanács. Budapest 1942. 213 lap.

U. Ó: Az ifjúkori védekezésről. Különlenyomat. 16 lap.

Kristóf György: Királyhágónnenni írók Erdélyben. Kolozsvári Tudományos Könyvtár. Kolozsvári Egyetem Kiadása. 1942. 252 lap.

Mészöly Gedeon: Nyelvtörténeti fejtegetések a Halotti beszéd alapján. Acta Universitatis Szegediensis. Szeged 1942. 112 lap.

vitéz Rajty Tivadar: A kolozsvári Egyetem vállalatgazdasági Intézete Kolozsvár. 1942. 43 lap.

Boda István: A magyar személyiség főjegyei. Bp. 1942. Különlenyomat 17 lap.

Szegedi László: Az egyéniség elve a nevelésben. Kolozsvár 1942. 88 lap.

Baróti Dezső: Goût prudhomme dans la littérature française. Kolozsvár 1942. 160 lap.

Horkay László: Kant vallásos nézetei. Sárospatak 1942.

Bucsay M.: A kantianizmus válsága, Budapest. Különlenyomat 14 lap.

Novák Ferencz: A kolozsvári középiskolai tanulók játéka. Kolozsvár 1942. 94 lap.

Demény D.: A teszt módszer személyiségvizsgáló szerepe. Kolozsvár 1942. 188 lap.

Incze A.: A magyar természeti földrajz fejlődéstani vázlata. Kolozsvár 1942. 64 lap.

Imre Sándor: A nevelés válsága a két háborúban. Bp. 1942.

Ivánka Endre: Szent Gellér görög műveltségének problémája. Bp. 1942.

SZELLEM ÉS ÉLET

GEIST UND LEBEN ESPRIT ET VIE MIND AND LIFE

REVUE TRIMESTRIELLE

Directeur : G. de BARTÓK, professeur à l'Université.

Rédaction : MAJÁLIS-U. 37, KOLOZSVÁR (Hongrie).

INHALT. — SOMMAIRE.

L. Imre: Die Volksbildung als pädagogische Aufgabe.

J. Szabó: Ort u. Stelle der Rechtswissenschaft in dem menschlichen Denken.